

ŠPELA VUNDERL: SKOTOPIČNI SINDROM

Povzetek

Namen članka je predstaviti področje skotopičnega sindroma. Obravnavane so teme, kot so: kakšne so značilnosti otrok z vizualnim sindromom, kako ga prepoznati, s čim se povezuje, kakšne so oblike pomoči, kje jih poiskati in ne nazadnje tudi boljše razumevanja otroka s tem sindromom. Skotopični sindrom je poimenovan še z drugimi imeni, kot so Meares – Irlen sindrom ali Irlen sindrom ter vizualni stres. Vsebina članka je osredotočena na raziskave o vizualnem sindromu, ki naj bi močno otežil branje črnega tiska na beli podlagi in povzročal še nekaj težav, povezanih predvsem s pisanjem, samopodobo, nizko motivacijo, težave s percepcijo prostora in slabo koordinacijo. Pri diagnostičnem ocenjevanju vizualnega sindroma usposobljeni strokovnjaki uporabljajo barvne prosojnice, ki jih polagajo na besedilo in ugotavljajo, katera (ali kombinacija večih) izkrivljanja izniči. V Sloveniji se s prepoznavanjem in diagnostiko vizualnega stresa ukvarja Inštitut za disleksijo, ki združuje strokovnjake s področja specifičnih učnih težav. Starši, ki ostanejo brez pomoči javnih inštitucij in njihovih strokovnih delavcev, poiščejo pomoč pri Inštitutu za disleksijo. Na njihovo obravnavo pogosto pridejo starši otrok z disleksijo ali bralnimi in učnimi motnjami, obravnava pa je plačljiva.

Ključne besede: vizualni stres, Irlen sindrom, vizualna izkrivljanja, težave z branjem, barvni filtri.

Key words: visual stress, Irlen syndrom, visual distortions, reading problems, color filters.

Uvod

V slovenskem šolskem sistemu so prisotna prizadevanja za izboljšanje bralne pismenosti več deset let, najbolj intenzivna pa so od leta 2010, tj. objave dosežkov učencev v mednarodni raziskavi PISA 2009 .

Predpogoj za uspešno bralno pismenost, ki ima v življenju posameznika izreden pomen, je branje. Za nekatere učence je usvajanje te spretnosti težaven proces, ki vpliva na njihovo samopodobo, razumevanje in učenje. Težave pri branju se pri začetnih bralcih kažejo kot težave fonološkega zavedanja, kasneje pa v skromnejšem besedišču, slabši tekočnosti in pomanjkljivem bralnem razumevanju (Košak Babuder, 2014).

Najpogostejša motnja branja je disleksija in je prisotna pri 2–10 % učencev (Metlika, 2016).

Vizualni stres se pogosto zamenjuje z disleksijo.

Disleksijo pojasnjujejo različne teorije. Ena izmed teh je teorija *vizualnega stresa*, ki predpostavlja, da disleksijo povzroča primanjkljaj v vizualnem procesiranju (Erjavec, 2011).

Težave opazijo najprej starši, vendar v obdobju, ko se otroci intenzivno učijo branja in pisanja, se lahko te težave velikokrat prikrijejo. Kasneje, ko branje in pisanje postaneta sredstvi za učenje, pa postanejo tudi učitelji bolj pozorni na težave pri branju, s katerimi se otroci srečujejo.

Pedagoški delavci in starši doživljajo veliko stisko ob soočanju s čustvenimi in bralnimi težavami otroka.

Vizualni stres

Prve opise simptomov je zapisal **Critchley (1964)**, ko je pri raziskovanju disleksije ugotovil, da je nekaterim otrokom, ki so imeli težave pri branju na belem papirju, možno branje olajšati z obarvanim papirjem. Več v tej smeri je začela leta 1980 poročati še Meares. Ritcie, S. J. (2010). *Reading Disability, Visual Stress, and Coloured Filters*, The University of Edinburgh. Pridobljeno dne 10. 8. 2020 s svetovnega spleta: *Reading Disability, Visual Stress, and Coloured Filters: A Randomised Controlled Trial*.

Nekaj let za njo pa ga je podrobno raziskala in opredelila Helen Irlen. Teorijo vizualnega stresa je poimenovala skotopični ali Irlen sindrom. Opredelila ga je kot nezmožnost možganov, da bi obdelali vizualne informacije. Odkrila ga je, ko je svoje odrasle učence z disleksijo začela spraševati, kaj vidijo in ne le, če vidijo (Kosmač, 2013).

Vizualni stres je motnja vizualnega zaznavanja, ki povzroča glavobole, popačeno sliko in onemogoča ali močno otežuje branje. Pogosta naj bi bila pri osebah z disleksijo, vendar jo zasledimo tudi pri osebah brez nje. Ritcie, S. J. (2010). Reading Disability, Visual Stress, and Coloured Filters, The University of Edinburgh. Pridobljeno dne 10. 8. 2020 s svetovnega spleta: Reading Disability, Visual Stress, and Coloured Filters: A Randomised Controlled Trial.

Vizualni stres vpliva na branje v 5–12 % celotnega prebivalstva in na 31–36 % otrok z bralnimi motnjami. Simptomi vključujejo izkrivljanje tiskanja in vizualno nelagodje pri branju in so še bolj izraziti fluorescenčni svetlobi. Irlenova je na začetku predvidevala, da simptome vizualnega stresa povzroča preobčutljivost čepkov mrežnice na določene valovne dolžine vidnega spektra. Nepravilna porazdelitev svetlobe na mrežnici naj bi povzročala neuskkljeno delovanje med centralnim in perifernim vidom. Vplivala pa naj bi na očesne premike, ki so potrebni za branje (Metlika, 2016).

Izpeljana je bila tudi raziskava, pri kateri so se spraševali, ali je možno prepoznati sindrom vizualnega stresa pri rutinskem očesnem pregledu. Rezultati so pokazali, da pri klasičnem očesnem pregledu ni mogoče identificirati osebe z vizualnim stresom. Podan je bil predlog za nadaljnjo raziskovanje, kjer bi bilo to omogočeno (Monger; Wilkins; Allen, 2015).

1. Značilnosti otrok z vizualnim stresom

Na uradni spletni strani Irlen opisujejo značilnosti, ki se pojavijo pri učencih z vizualnim stresom. Kot je opisano, pojav niti ni tako redek. V 12–14 % se pojavi vizualni stres pri splošni populaciji, v 46 % pri posameznikih z bralnimi in učnimi težavami, v 33 % pri učencih z diagnostiko ADHD, prav tako 33 % pri avtističnih posameznikih ter 55 % pri posameznikih s poškodbami glave in pretresu možganov. Irlen, H. (2008–2015). Where science of color transforms lives. Pridobljeno 10.8. 2020, s svetovnega spleta <http://irlen.com/>.

Skotopični oz. Irlen sindrom razumemo kot motnjo senzoričnega uravnavanja, ki povzroča vrsto simptomov, vključno s primanjkljaji v procesiranju vidnih informacij in občutljivostjo na svetlobo. Gre za težavo s procesiranjem vidnih informacij v možganih, ne za težavo z očmi.

Vidno zaznavanje ob prisotnosti skotopičnega oz. Irlen sindroma zahteva zahtevnejše operacije pri procesiranju vidnih informacij v možganih, kar običajno poteka učinkovito in brez napora. Možgani oseb s skotopičnim oz. Irlen sindromom se zelo trudijo že s samim gledanjem. Irlen, H. (2008–2015). Where science of color transforms lives. Pridobljeno 10. 8. 2020, s svetovnega spleta <http://irlen.com/>, <http://irlen.com/what-is-irlen-syndrome/>.

Kosmač (2014) v svojem članku opisuje naslednje značilnosti otrok z vizualnim sindromom:

- Pri močni svetlobi se pojavi pikajoč in žgoč občutek v očeh, zato raje delajo pri slabši svetlobi.
- Besede in črke vidijo osebe popačeno.
- Oči se hitro utrudijo.
- Oseba začne intenzivno zehati.
- Oči preskakujejo besede, vrstice skačejo, oseba si mora pri branju pomagati s prstom.
- Nenehno umikajo pogled stran od besedila.
- Misli začnejo bežati in begati, hitro izgubijo koncentracijo.
- Besede, črke ali predmeti se jim nenadno izostrijo, nato zopet zameglijo.

S pomočjo Irlen barvnih folij ali Irlen spektralnih filtrov (barva je za vsakega posameznika specifičen odtenek, lasten samo njemu, individualna, česar ni mogoče reševati s pomočjo kakršnih koli pobarvanih stekel!) lahko dosežemo izboljšanje pri težavah:

- *Težave pri branju in pisanju*
 - disleksija (težave so podobne, zato se večkrat izkaže, da ima oseba s postavljeno diagnozo disleksije dejansko le skotopični oz. Irlen sindrom, pogosto pa ima posameznik oboje, tako disleksijo kot skotopični oz. Irlen sindrom, v tem primeru pomagamo z odstranitvijo težav zaradi skotopičnega oz. Irlen sindroma)
 - težave pri hitrosti, tekočnosti, natančnosti branja in slabo počutje pri branju
 - težave z bralnim razumevanjem in črkovanjem
 - težave pri pisanju, posebej pri prepisovanju iz knjig ali z belih tabel. Irlen, H. (2008–2015). Where science of color transforms lives. Pridobljeno 10.8. 2020, s svetovnega spleta <http://irlen.com/>, <http://irlen.com/what-is-irlen-syndrome/>.

Učitelji pri šolskem pisnem preverjanju in ocenjevanju naredijo napako in je besedilo majhno, na eni strani je strnjenih veliko nalog, brez dodatnega prostora, kar otroku z vizualnim stresom močno oteži reševanje.

- *Splošne težave pri učenju*

- pri matematiki, posebej težave z branjem preglednic in grafov
- težave pri drugih predmetih, kjer je delo s preglednicami in grafi in več dela z besedili, kjer se zahteva branje, razumevanje in pisanje. Irlen, H. (2008–2015). Where science of color transforms lives. Pridobljeno 10.8. 2020, s svetovnega spleta <http://irlen.com/>, <http://irlen.com/what-is-irlen-syndrome/>.

- *Občutljivost na svetlobo*

Osebe z vizualnim sindromom so zelo občutljive na svetlobo, strani v knjigi, predmeti se jim bleščijo. Nekateri posamezniki ob branju čutijo omotičnost. Postanejo utrujeni, zaspani, tesnobni in razdražljivi, nemirni, pri neonski svetlobi težko ostanejo osredotočeni. Irlen, H. (2008–2015). Where science of color transforms lives. Pridobljeno 10. 8. 2020, s svetovnega spleta <http://irlen.com/>, <http://irlen.com/what-is-irlen-syndrome/>.

- *ADD (motnja pozornosti in koncentracije) ali AD/HD (motnja pozornosti in koncentracije hiperaktivnost)*

- težave s pozornostjo, koncentracijo in vedenjske motnje.

Daljšje branje, pisanje in delo z računalnikom zahteva trajno pozornost. Zaradi težav pri percepciji in utrujenosti, ki jo osebe doživljajo, morajo pogosto delati odmore. V nasprotnem primeru se znaki vizualnega stresa poslabšajo. Težave pri koncentraciji pri branju in izvajanju miselnih nalog. Irlen, H. (2008–2015). Where science of color transforms lives. Pridobljeno 10.8. 2020, s svetovnega spleta <http://irlen.com/>, <http://irlen.com/what-is-irlen-syndrome/>.

Ker pogosto ne zmorejo opraviti, kar se od njih pričakuje, začnejo uporabljati obrambne mehanizme. Pričakovanja staršev in učiteljev skušajo izpolnjevati, vendar pozitiven odnos in upanje na izboljšanje kaj hitro skopnita. Pogosto sanjarijo ali postanejo razredni klovn. Obnašajo se kljubovalno, otročje, agresivno. Kmalu za tem verjamejo, da so nesposobni, leni in neumni. Odklanjajo delo, motijo pouk, kmalu se naučijo, kako se pouku izogniti, zlasti se želijo izogniti glasnemu branju. Te otroke pogosto označijo za nemotivirane, nesocialne ali za otroke z vedenjskimi in čustvenimi težavami (Irlen, 2005).

- *Specifične težave z učenjem*
 - Aspergerjev sindrom in avtizem.
- *Nelagodje oz. bolečine: glava in oči*
 - glavoboli, migrene, slabost, koordinacija, občutljivost na svetlobo.
- *Težave v povezavi s telesnim in mentalnim zdravjem*
 - sindrom kronične utrujenosti, fibromialgija, moč imunskega sistema, anksioznost, težave s prebavo, alergijami, intolerancami. Irlen Klinika Slovenija, Inštitut za skotopični sindrom. Pridobljeno dne 11. 8. 2020 s svetovnega spleta:
<https://www.irlenslovenia.com/o-kliniki>

Ker se učenci pogosto »izgubijo« v besedilu, jim prepisovanje povzroča večjo težavo. Besedilo morajo vedno znova prebrati, pregledati in poiskati, kje so ostali, kar je zelo zamudno. Za prepis je potrebna izredna koncentracija. Učenci imajo lahko težave s pisanjem v ravni vrsti, pišejo preveč skupaj ali narazen, črke so neustrezne velikosti. Pri zapisu pogosto izpuščajo ločila in veliko začetnico. Pri pisnih sestavkih jim primanjkuje organizacije in pogosto pišejo brez ponovnega branja (Irlen, 2005).

Zaradi težav pri zaznavanju globine, zaznavanju gibanja in prostorskih odnosov ter koordinacije je motorika pogosto okrnjena. Pri športnih aktivnostih so počasnejši, saj razmišljajo, kako uskladiti delovanje rok in nog. Za njih niso primerni športi, ki zahtevajo koordinacijo rok in nog (igre z žogo) (Irlen, 2005).

2. Vizualni stres in disleksija

Vizualni stres in disleksija sta različni motnji, vendar se včasih pojavljata skupaj (46 %). Zaradi tega je vizualni stres mnogokrat omenjen kot podvrsta disleksije. V primeru povezanosti obeh pa so bralne težave veliko hujše (Irlen, 2005).

V raziskavi, ki sta jo opravila Henderson in Singelton (2007) in sta dokazala, da uporaba barvnih prosojnic znatno vpliva na napredek pri branju. Branje se je izboljšalo pri 58 % otrok brez disleksije in pri 75 % učencev z diagnosticirano disleksijo. Ti naj bi imeli več simptomov vizualnega stresa kot vrstniki. Statistično pomembno pa ni dokazano izboljšanje hitrosti branja.

Oblike pomoči

Pri vizualnem stresu se pojavljajo različna vizualna izkrivljanja. Najpogosteje je to zaznati pri branju besedila (Metlika, 2016) povzema različne avtorje in navaja strategije, ki pripomorejo k izboljšanju branja:

- povečanje motivacije za branje,
- uporaba multisenzornega pristopa (vizualne, kinestetične, slušne in taktilne načine poučevanja),
- učenje fonološkega zavedanja in fonetike,
- uriti tekočnost branja,
- razvijati in širiti besedišče,
- uriti strategije bralnega razumevanja,
- paziti na razporeditev na papirju,
- uporabiti barvni papir brez leska ali barvne prosojnice (ki lahko izboljšajo branje in pozornost nekaterih otrok).

3. Uporaba barvnih prosojnic, leč in filtrov pri otrocih z vizualnim stresom

4. Barvne prosojnice so tanke prosojne obarvane folije, ki se jih položi na papir čez besedilo in osebi z vizualnim stresom pomagajo izničiti vizualna izkrivljanja. Razvili so jih raziskovalci in pedagogi Irlen, Wilkins, Fowel, Harries in Stein. Barvne prosojnice se uporabljajo kot pomoč pri branju in za diagnostično ocenjevanje vizualnega stresa. Na tržišču je mogoče zaslediti barvne prosojnice, leče in filtre različnih proizvajalcev. Pri Irlen Institute (v Sloveniji Inštitut za disleksijo) opozarjajo na previdnost pri nakupu, saj brez diagnoze licenčnega strokovnjaka in preverjenega dobavitelja ne bomo dosegli nobenih želenih učinkov. Slovenska Univerza za tretje življenjsko obdobje. Inštitut za disleksijo. Pridobljeno dne 9. 8. 2020 s svetovnega spleta: <http://www.utzo.si/o-nas/institut-za-disleksijo/>

Več avtorjev (Wilkins idr. 1994; Robinson in Foreman, 1999; Irlen, 2005) zagovarja dejstvo, da je barva posamezne prosojnice specifična za vsakega posameznika. To pomeni, da mu lahko pomaga le, če je za posameznika ustrezna in zelo natančno določena. Ugotovili so, da je najbolj pogost izbor roza in modro obarvana prosojnica. Hkrati se je izkazalo, da ne obstaja povezava med izbiro prosojnice in dolžino njene uporabe. Pri otroci, ki so izbrali sivo barvno prosojnico, ni bilo izboljšanja pri hitrosti branja, niti niso vztrajali pri uporabi prosojnice, čeprav jim je le-ta izboljšala vizualno percepcijo. Povezanost med najljubšo barvo in izbiro prosojnice ni bila dokazana (Metlika, 2016).

Metlika (2016) opisuje raziskavo avtorjev (Iovino, Fletcher, Foorman, 1998), ki so preverjali učinke rdeče in modre barvne prosojnice pri različnih skupinah učencev z učnimi težavami. Izkazalo se je, da modra prosojnica izboljša bralno razumevanje pri različnih skupinah učencev (kot so učenci s težavami pisanja, črkovanja, motnjo pozornosti, koncentracije). Glede na to predpostavljajo, da so motnje povezane z magnocelularno teorijo vizualnega sindroma.

Hall, Ray, Harries, in Stein (2013) so opravili raziskave o uporabi barvnih filtrov pri otrocih, ki so kazali znake vizualnega stresa in so bili prepoznani kot zapozneli bralci. Uporabili so dvojne različne filtre: Harris Fundacija barvne filtre in "Disleksija Research Trust" (DRT) filtrirni sistem (samo modri in/ali rumeni filtri). Bralne sposobnosti so se znatno izboljšale po treh do šestih mesecih uporabe barvnih filtrov, za boljše pa so se izkazali DRT filtrirni sistemi.

Obraznava otrok z vizualnim stresom pri nas v Sloveniji

V Sloveniji je raziskavo izvedla Metlika (2016) v magistrskem delu, kjer je ugotavljala značilnosti učencev, ki jim barvne prosojnice pomagajo pri branju. V vzorec je bilo vključenih 12 učencev s težavami pri branju, od tega jih je imelo 7 potrjeno disleksijo, 5 pa ne, niti vizualnega stresa. Vsi so pri branju uporabljali barvne prosojnice. Z analizo podatkov so ugotovili, da ima večji delež učencev težave pri branju, da drugače zaznavajo besedilo, zaznavajo različna vidna izkrivljanja besedila, da so senzorno občutljivi, imajo težave z zaporedji, pisanjem in prepisom, časovno in prostorsko orientacijo, priklicem iz spomina, nizko samopodobo in težave v gibalnem razvoju v zgodnjem otroštvu. Značilnosti so povezane z znaki vizualnega stresa.

Učinkovitost barvnih prosojnic ni bila dokazana, čeprav nekaterim otrokom predstavlja pomoč in motivacijo. Irlen (2005) navaja, da prosojnice niso čudežno zdravilo, so pa (pravilno izbrane) v pomoč nekaterim posameznikom.

Osnovno testiranje za določanje skotopičnega sindroma oz. presojanje stane 50,00 EUR na uro in traja običajno od ure in pol do dveh ur in pol. Če je potreben nakup barvnih folij, ki olajšajo branje, stane ena folija 5,00 EUR, oseba pa potrebuje od ene do štirih folij hkrati, kar ugotovimo šele na testiranju. Če se izkaže, da nimate skotopičnega sindroma, poravnate le znesek enournega testiranja, 50,00 EUR.

Testiranje za določitev Irlen barvnih filtrov oz. diagnostika stane 392,00 EUR, kamor so vključeni pregled (ali več pregledov, če je to potrebno) in barvna stekla oz. barvna plastika za očala, ki jih z individualno določeno barvo za vsakega posameznika obdelajo v laboratoriju v **Kaliforniji**, ZDA. Irlen Klinika Slovenija, Inštitut za skotopični sindrom. Pridobljeno dne 11. 8. 2020 s svetovnega spleta: <https://www.irlenslovenia.com/o-kliniki>

Zaključek

Irlen metoda omogoča edinstveno podporo otrokom in odraslim s skotopičnim oz. Irlen sindromom, ki imajo težave z branjem ali učenjem, nizko motivacijo, motnjo pozornosti in koncentracije, težave z disciplino, glavobole, migrene, avtizem ali travmatsko poškodbo glave.

Simptomi skotopičnega oz. Irlen sindroma imajo širok razpon, Irlen tehnologija se pri tem osredotoča na ključni problem: možgani niso sposobni pravilno procesirati vidnih informacij, zato jim pomagamo z Irlen barvnimi spektralnimi filtri.

Z Irlen metodo ne pomagamo le osebam, ki imajo težave pri branju in učenju, temveč tudi dobrim bralcem in nadarjenim učencem, dijakom, študentom, ki imajo katerega od ostalih simptomov, lahko pomagamo k boljšemu vidnemu zaznavanju in posledično k boljši kvaliteti življenja.

Smiselno bi bilo v slovenskih osnovnih šolah opraviti raziskavo o poznavanju tega sindroma ter jih dodatno osvestiti. Potrebno bi bilo vzpostaviti povezavo med kvalificiranimi oz. certificiranimi izvajalci, ki izvajajo testiranja za vizualni sindrom z inštitucijami, kot so šole in posvetovalnice. Tako bi v osnovni šoli otroka z vizualnim stresom lažje prepoznali in ga usmerili na obravnavo, ki ne bi bila plačljiva. Hitrejše in boljše prepoznavanje bi otrokom olajšalo simptome in težave, s katerimi se srečujejo predvsem pri šolskem delu.

Literatura in viri

1. Erjavec, G. (2011). Vizualni primanjkljaj v razvojni disleksiji – smernice za detekcijo (124-129) v L. Magajna in M. Velikonja (ur). Učenci z učnimi težavami: Prepoznavanje in diagnostično ocenjevanje (8-42). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
2. Irlen, H. (2005). Reading by colors: overcoming dyslexia and other reading disabilities through Irlen method. New York, USA: Penguing Group.
3. Irlen, H. (2008–2015). Where science of color transforms lives. Pridobljeno 10.8. 2020, s svetovnega spleta <http://irlen.com/>, <http://irlen.com/what-is-irlen-syndrome/>.
4. Irlen Klinika Slovenija, Inštitut za skotopični sindrom. Pridobljeno dne 11. 8. 2020 s svetovnega spleta: <https://www.irlenslovenia.com/o-kliniki>
5. Kosmač, L., (2014). ČasnikŠolskirazgledi. Kaj pa če je skotopični sindrom?LetnikLXV,5. september2014,številk13. Pridobljeno 10.2. 2016.
6. Košak Babuder, M. (2014). Lažja berljivost gradiv kot ključni dejavnik spodbujanja branja otrok in mladostnikov z disleksijo. V Tudi mi beremo. Različni bralci z različnimi potrebami. Zbornik bralnega društva Slovenije ob 10. Strokovnem posvetovanju v Ljubljani (19 – 26). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
7. Metlika, N. (2016). Značilnosti učencev, ki jim barvne prosojnice pomagajo pri branju. Magistrsko delo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
8. Monger, L., Wilkins, A., & Allen, P. (2015). Identifying visual stress during a routine eye examination. Journal of optometry, 8(2), 140-145.
9. Ritcie, S. J.(2010). Reading Disability, Visual Stress, and Coloured Filters: A Randomised Controlled Trial. Pridobljeno 10. 8. 2020.
10. Singleton, C., & Henderson, L. M. (2007). Computerized screening for visual stress in children with dyslexia. Dyslexia, 13(2), 130-151.

Predstavitev avtorja

Sem Špela Vunderl, magistrica profesorica inkluzivne pedagogike. Podiplomski študij inkluzivne pedagogike sem zaključila leta 2016, na Pedagoški fakulteti v Kopru. Trenutno sem zaposlena na Osnovni šoli Juričevega Drejčka, Ravne na Koroškem, kot mobilna učiteljica dodatne strokovne pomoči. Dodatno strokovno pomoč nudim otrokom s posebnimi potrebami, ki imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja. Zadnji dve leti delam tudi kot mobilni vzgojitelj za izvajanje dodatne strokovne pomoči v Vrtcu Dravograd. Pred tem sem bila dve leti zaposlena na Osnovni šoli Vransko – Tabor kot svetovalna delavka v vrtcu in vzgojiteljica za izvajanje dodatne strokovne pomoči. Kot inkluzivna pedagoginja pa sem izvajala dodatno strokovno pomoč otrokom s posebnimi potrebami na Osnovni šoli Vransko – Tabor. Dodatne pedagoške izkušnje sem si pridobila že pred leti kot učiteljica strokovnih predmetov na Šolskem centru Slovenj Gradec. Sem certificirana mediatorica, opravila pa sem tudi strokovni izpit iz upravnega postopka (ZUP).

Študij inkluzivne pedagogike me je kot mamico dveh šoloobveznih otrok in učiteljico dodatne strokovne pomoči, v kombinaciji z delovnimi izkušnjami, v veliki meri opolnomočil za delo z vsemi kategorijami otrok s posebnimi potrebami. Pridobljeno znanje in izkušnje s pridom uporabljam pri vsakdanjem delu z njimi. Pri svojem delu z otroki uživam in verjamem v strokovno delo ter vseživljenjsko izobraževanje.

Naslov ustanove: Osnovna šola Juričevega Drejčka, Čečovje 24, 2390 Ravne na Koroškem

Elektronski naslov avtorja: spela.vunderl@guest.arnes.si